

DOSYA EDITÖRÜ'NDEN

Şafak TANER*, Feride AKSU TANIK**

2003 yılında çıkarttığımız Aşı Dosyası'ndan bu yana bu alanda çok köklü değişiklikler oldu. Elinizdeki dosya ile aradan geçen 11 yılda bu alandaki paradigma değişiminden teknolojik ilerlemelere, aşı takviminde yer alan antijenlerden aşı pazarının dinamiklerine dek uzanan bir yelpazede güncel gelişmeleri ve birikimi sizlerle paylaşmayı, deyim yerindeyse 2012 itibariyle tarihe not düşmeyi hedefledik. Bu dosyayı hazırlarken karmaşık ve karamsar duygular yaşadık. 2003 yılında hazırladığımız dosyada dile getirdiğimiz öngörülerin gerçekleşmiş olması bizi mutlu etmedi. Genel olarak sağlık alanında, özel olarak da aşılarla ilişkin piyasalaşmanın ve metalaşmanın geldiği nokta tüyler ürpertici. Ancak mücadele edebilmenin en önemli araçlarından biri de bilgi birikimi.

Son on yılların sağlık politikaları ile sağlık hakkı ciddi bir tehdit altında. Adım adım işletilen bir planın bileşenleri olarak önce tedavi edici sağlık hizmetleri, ardından koruyucu sağlık hizmetleri hızla metalaşıyor. Koruyucu sağlık hizmetleri arasında eşitsizlikleri azaltmada en etkin araçlardan biri olan bağışıklama hizmetleri, maliyet etkin olması nedeniyle hala devlet güvencesinde imiş gibi görülüyor. Oysa devlet güvencesinde olan bağışıklama hizmetleri değil sadece aşı alımları. Birinci basamakta bile muayene ücreti ödenmesi ile aşılama hizmetlerinin bedelsiz sunumu ortadan kaldırıldı. Öte yandan aşıların devlet güvencesinde olması halkın sağlığının güvencede olması değil, aşı alımlarında şirketlere yapılacak ödemelerin güvencesi anlamını taşıyor. Bu nedenle genişletilmiş bağışıklama programına eklenecek aşıların seçiminde, programların oluşturulmasında nesnel,

bilimsel ve toplumcu bir bakış açısına gereksinim var. Ülkenin nesnel epidemiyolojik verileri temelinde gereksinimlerini belirleyen ve aşı takvimini buna göre uyarlayan bir anlayışa gereksinim var.

Bu sayıda bizim hazırladığımız ilk iki yazı aşıda paradigmanın nasıl değiştiğini ve aşının nasıl metalaştırıldığını açıklamaya yönelik. Ardından bağışıklama hizmetlerinde etkin bir biçimde rol alan uluslar arası örgütlerin yaklaşımlarının, amaçlarının nasıl bir değişim geçirdiklerini anlatan Ummahan Yücel, Meral Türk tarafından hazırlanan bir derleme var. Metalaşmanın getirdiği "kazanım": Teknoloji ise Erkan Özcengiz, Gülay Özcengiz'in yazısında tartışılmakta. Aşı ülkemizde, kamuda üretilmelidir savımızın geldiği aşama Zeliha Öcek, Meltem Çiçeklioğlu tarafından Türkiye'de aşı üretiminde neler oluyor? başlıklı yazıda ele alındı. Derlemelerin ele aldığı konuların günlük yaşamımıza ve sağlığımıza nasıl yansıdığını Ergün Demir, Hazin Bir "Erişkin Kızamıkçık Bağışıklama" Kampanya Öyküsü başlıklı yazıda gözler önüne seriyor. Bu sayıda ayrıca Jacob Puliye'l'in yazdığı Hindistan'da pentavalan aşının programa alınma sürecinin irdelendiği bir makale ile de Hindistan deneyimini paylaşacağız. Dilovası örneğinde olduğu gibi çıkar çevrelerinin onurlu bilim insanlarına karşı yürüttükleri karalama sürecinin bir örneği de Hindistan'da yaşanmış. Gelecek sayıda yer alacak makalelerde ise ülkemizdeki bağışıklama hizmetlerine ilişkin bir değerlendirmeyi, ülkemiz aşı uygulamalarının kapsamında programa alınması olası olan aşılarından Human Papilloma Virüs, Suçiçeği, Rota Virüs ve Hepatit A aşıları konusundaki tartışmaları sunacağız.

Bu dosyanın, sağlık hakkı mücadelesinin temel bileşenlerinden biri olan koruyucu sağlık hizmetlerine ve bu hizmetlerin en önemli araçlarından biri olan aşılarla erişim mücadelesine katkı sunmasını diliyoruz.

*Doç. Dr., Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD

**Prof. Dr., Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD